

ΥΠ.Ε.Π.Θ., Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο). *Μεθοδολογικός Οδηγός για τη χρήση σχολικών βιβλίων του Γυμνασίου. Η διαπολιτισμική διάσταση στη διδασκαλία*. Επιστ. Εποπτεία Π. Ξωχέλλης. Θεσσαλονίκη, 2008.

Σύγχρονες διδακτικές αρχές και πρακτικές εφαρμογές

(σσ. 75-87)

Βασιλική Παπαγρηγορίου

Χριστίνα Μαλιγκούδη

Η έντονη παρουσία μαθητών με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες στα ελληνικά σχολεία και οι διαφοροποιημένες εμπειρίες και ανάγκες τους εγείρουν σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τη διαχείριση αυτής της πολυπολιτισμικότητας. Με αφετηρία την ετερότητα των μαθητών και το δικαίωμα όλων για ίσες ευκαιρίες στη μάθηση, ο σημερινός εκπαιδευτικός καλείται να αναζητήσει τις αποτελεσματικότερες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, ώστε να βοηθήσει τους μαθητές του να αναπτύξουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις ικανότητές τους και να τους καταστήσει πολίτες ικανούς να ζήσουν σε ένα μεταβαλλόμενο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η σύντομη παρουσίαση κάποιων σύγχρονων διδακτικών αρχών και προσεγγίσεων, η εφαρμογή των οποίων μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να διαφοροποιήσουν το μάθημά τους, ώστε να εντάξουν στην εκπαιδευτική διαδικασία επιτυχώς όλους τους μαθητές, γηγενείς και αλλοδαπούς. Να σημειωθεί ότι η επιλογή των κατάλληλων διδακτικών αρχών και προσεγγίσεων εξαρτάται, κάθε φορά, από τους στόχους που θα θέσει ο εκπαιδευτικός στην αρχή της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά και από τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του, το πολιτισμικό τους κεφάλαιο, την ετοιμότητά τους για μάθηση, τις δεξιότητες μελέτης, τα κίνητρά τους κ.ά.

4.1. Θεωρητικό πλαίσιο

4.1.1. Η αρχή της διαθεματικής προσέγγισης στη διδασκαλία

Η διαθεματική προσέγγιση επιδιώκει τη διασύνδεση γνώσεων από διάφορες επιστημονικές περιοχές και τη διαχείριση αυτών από τους ίδιους τους μαθητές με απώτερο στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξή τους. Εφαρμόζοντας την αρχή της διαθεματικότητας στη διδασκαλία, η διακρίσιμότητα των μαθημάτων χαλαρώνει, η γνώση ενοποιείται και συνδέεται με τις πραγματικές καταστάσεις και τα προβλήματα που βιώνουν οι μαθητές. Η κατανόηση των νέων εννοιών στηρίζεται σε προηγούμενες γνώσεις και, μέσα από μια ενιαία και συνεχή δημιουργική διαδικασία, οι μαθητές οδηγούνται μόνοι τους στην κατάκτησή τους.

Τα στάδια της διαθεματικής προσέγγισης είναι τα εξής:

- α) *Επιλογή θέματος, καθορισμός στόχων και προετοιμασία δραστηριοτήτων:* η επιλογή του θέματος γίνεται από τον εκπαιδευτικό και συνδέεται με το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Απώτερος στόχος είναι, μέσα από την επεξεργασία των θεμάτων, οι μαθητές να οδηγηθούν στην ανασύνθεση της γνώσης και στη θεώρησή της ως μιας ολότητας. Σε αυτό το στάδιο, ο εκπαιδευτικός θέτει τους στόχους της δραστηριότητας, οι οποίοι, εκτός από γνωστικοί, μπορεί να αφορούν και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων μάθησης ή κοινωνικών δεξιοτήτων (π.χ. παρατήρηση, ερμηνεία παρατήρησης, υπόθεση, πειραματισμό, οργάνωση, ταξινόμηση και επεξεργασία δεδομένων και πληροφοριών, ερμηνεία δεδομένων, συνεργασίας, επικοινωνίας).
- β) *Εμπλοκή των μαθητών:* σε αυτό το στάδιο επιδιώκεται η διέγερση του ενδιαφέροντος των μαθητών για το θέμα. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται, είτε με την παρουσίαση σχετικού εποπτικού και εικαστικού υλικού, π.χ. φωτογραφιών, διαφανειών, προβολή κάποιας ταινίας, πινάκων ζωγραφικής και γλυπτών, είτε με την ανάγνωση μιας σχετικής ιστορίας ή ενός μύθου, είτε ακόμα και με την επιτόπια παρατήρηση του θέματος στο φυσικό του χώρο, π.χ. παρατήρηση μιας λίμνης ή ενός ποταμού. Εισάγονται οι βασικότερες έννοιες που σχετίζονται με το θέμα και παροτρύνονται οι μαθητές να εκφράσουν τις σκέψεις, τις παρατηρήσεις και τις απόψεις τους. Καθορίζονται οι επιμέρους δραστηριότητες, οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και ο καθένας αναλαμβάνει την ευθύνη επίτευξης των αρχικών στόχων. Πρέπει να επισημανθεί ότι η συμμετοχή των παιδιών είναι πιθανόν να αναδείξει νέους δρόμους στη μελέτη του θέματος, διαφορετικούς από εκείνους που περιλήφθηκαν στον αρχικό προγραμματισμό από τον εκπαιδευτικό. Στην περίπτωση αυτή, ο εκπαιδευτικός προσαρμόζει τις νέες προτάσεις στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων.
- γ) *Συλλογή, οργάνωση και επεξεργασία πληροφοριών και δεδομένων - σύνθεση τελικού έργου:* στο τρίτο στάδιο οι μαθητές συλλέγουν πληροφορίες και δεδομένα και μαθαίνουν για το θέμα που μελετούν από διάφορες πηγές, εντός και εκτός του σχολείου. Σημαντική πηγή πληροφοριών αποτελεί το φυσικό περιβάλλον (έρευνα πεδίου) μέσα από το οποίο οι μαθητές έρχονται σε άμεση επαφή με καταστάσεις και φαινόμενα, παρατηρούν, καταγράφουν, συλλέγουν και επεξεργάζονται δεδομένα. Άλλες πηγές από τις οποίες μπορούν να αντλήσουν τα παιδιά πληροφορίες και δεδομένα είναι ο έντυπος τύπος (περιοδικά, εφημερίδες), οι εγκυκλοπαίδειες, τα βιβλία, οι διάφορες μορφές της τέχνης (ζωγραφική, γλυπτική, μουσική, λογοτεχνία), οι ταινίες, οι συνεντεύξεις, το διαδίκτυο, οι επισκέψεις σε μουσεία και πινακοθήκες. Οι πληροφορίες που συλλέγονται οργανώνονται και ταξινομούνται. Η επεξεργασία τους γίνεται είτε ατομικά, είτε συλλογικά και αποσκοπεί στην απάντηση των συγκεκριμένων ερωτημάτων που έχουν τεθεί σε κάθε ομάδα εργασίας. Τέλος, συντίθενται όλα τα δεδομένα και το τελικό έργο είναι έτοιμο για παρουσίαση.
- δ) *Παρουσίαση του θέματος και αξιολόγηση του τελικού έργου:* Η παρουσίαση μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους, γραπτά, προφορικά, με θεατρικό παιχνίδι, με εικαστική δημιουργία (κατασκευές, ομαδική ζωγραφική) ή και συνδυασμό αυτών. Ο τρόπος επιλογής θα επιλεγεί από τους ίδιους τους μαθητές. Η αξιολόγηση γίνεται αναφορικά με τους στόχους που τέθηκαν στον αρχικό προγραμματισμό (γνωστικούς, συναισθηματικούς, ψυχοκινητικούς, κοινωνικούς). Αξιολογείται η ανταπόκριση των παιδιών στην πορεία της εργασίας, η συνεργασία σε ομάδες, η συμμετοχικότητα των παιδιών, η απόκτηση νέων δεξιοτήτων και η απόκτηση νέων γνώσεων.

4.1.2. Αυτενέργεια, εποπτεία και βιωματική μάθηση ως διδακτικές αρχές

Η αυτενέργεια, η εποπτεία και η βιωματικότητα αποτελούν τρεις βασικές διδακτικές αρχές του Νέου Σχολείου. Η αρχή της αυτενέργειας αναφέρεται στη συνειδητή χρήση των ικανοτήτων του μαθητή κατά την εκτέλεση μιας εργασίας. Ο μαθητής εμπλέκεται στο μάθημα, εμπλουτίζει τις γνώσεις του, αναπτύσσει τις δεξιότητές του και ενισχύει την αυτοπεποίθησή του. Πρωτεύοντα

ρόλο στη διαδικασία της μάθησης έχει ο ίδιος ο μαθητής, ο οποίος ενεργεί με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Για το λόγο αυτό, οι ρόλοι τους είναι ισότιμοι.

Κύρια επιδίωξη της *αρχής της εποπτείας* αποτελεί «η εσωτερική αντίληψη των πραγμάτων και η δυνατότητα αναπαράστασης της πραγματικότητας με γλωσσικό ή άλλο συμβολικό κώδικα». Ως αρχή αναφέρεται στην πείρα και στα βιώματα των μαθητών που προκύπτουν μέσα από την παράσταση αντικειμένων ή τη βίωση κάποιων καταστάσεων με τη βοήθεια των αισθήσεων. Η αρχή της εποπτικότητας βρίσκει πολύ σημαντική εφαρμογή στην εκπαιδευτική διαδικασία με τη χρήση των οπτικοακουστικών μέσων διδασκαλίας.

Αφετηρία της *βιωματικής μάθησης* αποτελούν οι εμπειρίες που έχουν θετικές παιδευτικές αξίες για τους μαθητές. Ειδικότερα, οι ανάγκες, τα προβλήματα, οι απορίες που προκύπτουν από το οικογενειακό και το ευρύτερο περιβάλλον των παιδιών μπορούν να αποτελέσουν την αφορμή της μαθησιακής διαδικασίας. Η βιωματική μάθηση προϋποθέτει την επιθυμία των μαθητών να μάθουν και να εμπλακούν ενεργά στις διαδικασίες μάθησης. Οι κυριότερες αρχές της βιωματικής μεθόδου είναι οι εξής:

- α) *Αξιοποίηση των βιωμάτων των μαθητών*: οι μαθητές μεταφέρουν, μέσα από ελεύθερες συζητήσεις στην τάξη, τις απορίες τους και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Η επιλογή των βιωμάτων που θα αποτελέσουν το αντικείμενο της διδασκαλίας θα βασιστεί σε δύο κριτήρια, στην ένταση των προβληματισμών, δηλαδή κατά πόσο ο προβληματισμός προκαλεί το συνεχές ενδιαφέρον του μαθητή, και στο συνολικότερο ενδιαφέρον των μαθητών για τον ίδιο προβληματισμό.
- β) *Ενθάρρυνση μαθητών να συμμετάσχουν ενεργά στη διαδικασία μάθησης*: ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να δράσουν, αλλά και να διατηρήσει το ενδιαφέρον τους υψηλό. Με την ενεργοποίηση των μαθητών επιτυγχάνεται η καλύτερη απόκτηση των γνώσεων. Οι μαθητές παρατηρούν και διατυπώνουν υποθέσεις, οι οποίες μπορεί να διαψευστούν ή να επιβεβαιωθούν και καταλήγουν σε συμπεράσματα.
- γ) *Καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης*: οι μαθητές ενεργοποιούν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά τους, ερευνούν και προσπαθούν να βρουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Έτσι, μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν επιτυχώς τις καταστάσεις που βιώνουν από το κοινωνικό τους περιβάλλον.
- δ) *Ενίσχυση μαθητή*: ο μαθητής ενισχύεται, ώστε να αντιληφθεί το ρόλο των κοινωνικών, οικονομικών, ιστορικών και πολιτισμικών παραγόντων στη διαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι.
- ε) *Πρώθηση αυτονομίας μαθητή*: οι μαθητές αποφασίζουν, διατυπώνουν τις απόψεις τους, διαφωνούν, ενεργούν υπεύθυνα.

4.1.3. Ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί μαθητές, κατά την προσπάθειά τους να επικοινωνήσουν και να ενταχθούν ομαλά στην ομάδα της σχολικής τάξης, μπορεί να αντιμετωπιστούν με την εφαρμογή των ομαδοσυνεργατικών μοντέλων διδασκαλίας. Στη βιβλιογραφία υπάρχουν πολλά μοντέλα ομαδο-συνεργατικής διδασκαλίας και η επιλογή του καταλληλότερου εξαρτάται κάθε φορά από τους στόχους και τη φύση του γνωστικού αντικειμένου, αλλά και τη σύνθεση της σχολικής τάξης.

Βασική έννοια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας αποτελεί η *ομάδα*, στο πλαίσιο της οποίας οι μαθητές ασκούνται σε δεξιότητες συλλογικής εργασίας και επικοινωνίας. Η εργασία σε ομάδες προσφέρει στους μαθητές τη δυνατότητα να συνεργαστούν και να αλληλεπιδράσουν, ώστε να επεξεργαστούν από κοινού ένα θέμα, ταυτόχρονα όμως μαθαίνουν να δρουν αυτόνομα και υπεύθυνα, αναλαμβάνοντας ατομικά την ευθύνη για την επιτυχή ολοκλήρωση του έργου.

Μέσω της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας ευνοείται ιδιαίτερα η ανάπτυξη θετικών διαπροσωπικών σχέσεων και η άσκηση κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η συνεργασία, η αλληλεγγύη, η αλληλοβοήθεια, ο θελοντισμός, αλλά και η ευγενής άμιλλα. Η ομαδική εργασία προσφέρεται κυρίως για ετερογενείς ομάδες, στο πλαίσιο των οποίων δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την καλλιέργεια της αποδοχής, της ανεκτικότητας, της επικοινωνιακής

ικανότητας, της θετικής αυτοεικόνας του μαθητή και της εσωτερίκευσης των κοινωνικών ρόλων. Σε όλους τους μαθητές δίνεται η ευκαιρία να αξιοποιήσουν το πολιτισμικό τους κεφάλαιο και τις εμπειρίες τους, αλλά και να αναδείξουν τα ταλέντα τους, που αποσιωπούνται με τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας. Έτσι, όλοι, ακόμα και οι πιο περιθωριοποιημένοι, βρίσκουν ένα πεδίο δράσης, με αποτέλεσμα να ενδυναμώνονται οι σχέσεις μεταξύ της ομάδας, να ενισχύεται η συναισθηματική τους ασφάλεια και να αίρεται η περιθωριοποίηση.

Όπως όλες οι μέθοδοι διδασκαλίας, έτσι και η ομαδοσυνεργατική μέθοδος απαιτεί καλή προετοιμασία από την πλευρά του εκπαιδευτικού, καθώς ο ίδιος θα πρέπει να θέσει τους στόχους της δραστηριότητας, να συνθέσει τις ομάδες, να οργανώσει τον περιβάλλοντα χώρο της τάξης και να βρει τα κατάλληλα υλικά. Τα βασικά στάδια που πρέπει να εφαρμόσει ο εκπαιδευτικός προκειμένου να εξασφαλίσει την επιτυχία της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου είναι τα εξής:

- α) *Καθορισμός διδακτικών στόχων*: ο εκπαιδευτικός προετοιμάζει τους στόχους της δραστηριότητας, τους κοινοποιεί και τους συζητεί με τους μαθητές. Όλοι οι μαθητές πρέπει να κατανοήσουν ότι ο στόχος είναι ομαδικός και η συλλογική και ατομική προσπάθεια του κάθε μέλους θα εξασφαλίσει την επιτυχία της εργασίας. Για το λόγο αυτό η ομάδα έχει υποχρέωση να στηρίζει όλα τα μέλη της.
- β) *Σύνθεση ομάδας μαθητών*: ο αριθμός των μελών της ομάδας εξαρτάται από το θέμα και το βαθμό δυσκολίας της εργασίας, τις δεξιότητες της ομάδας, το διαθέσιμο χρόνο κ.ά. Σκόπιμο είναι η κάθε ομάδα να έχει μαθητές όλων των επιπέδων.
- γ) *Διαμόρφωση του χώρου εργασίας*: η διαρρύθμιση της σχολικής τάξης θα πρέπει να εξυπηρετεί την εφαρμογή της διδακτικής μεθόδου, ώστε όλα τα μέλη της ομάδας να έχουν πρόσβαση στις άλλες ομάδες, να μπορούν να επικοινωνούν, να συζητούν, να ανταλλάσσουν υλικά. Επίσης, το ευχάριστο περιβάλλον, διακοσμημένο με τις εργασίες των μαθητών και τα αντικείμενα που οι ίδιοι θα επιλέξουν, συμβάλλει στην επιτυχή ολοκλήρωση του έργου.
- δ) *Διαχωρισμός αρμοδιοτήτων και προμήθευση υλικών*: το θέμα που θα αναλάβει να επεξεργαστεί η κάθε ομάδα θα επιμεριστεί σε επιμέρους δραστηριότητες και το κάθε μέλος θα αναζητήσει υλικό και πληροφορίες. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού, σε αυτή τη φάση, είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς πρέπει να κατευθύνει τα μέλη της ομάδας, αλλά και να διευκολύνει την ανεύρεση των κατάλληλων υλικών.
- ε) *Εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων*: ο εκπαιδευτικός πρέπει να παρατηρεί τους μαθητές και να λύνει τα προβλήματα που παρουσιάζονται από τη συνεργασία. Σε αυτό το στάδιο είναι πολύ χρήσιμο να μάθει στους μαθητές του τις βασικές κοινωνικές δεξιότητες, που θα εξασφαλίσουν την ομαλή συνεργασία μεταξύ των μαθητών και την ολοκλήρωση της εργασίας.
- ζ) *Αξιολόγηση*: η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται με βάση την τελική εργασία. Η αξιολόγηση θα πρέπει να αναφέρεται στους στόχους που τέθηκαν αρχικά και να συνυπολογιστεί, τόσο η ατομική προσπάθεια, όσο και η τελική ομαδική εργασία.

4.1.4. Η μέθοδος project (σχέδια εργασίας)

Η μέθοδος *project* αποτελεί μια «ανοικτή και συλλογική διαδικασία μάθησης» που δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να διερευνήσουν σημαντικά θέματα που τους ενδιαφέρουν. Βασική της αρχή είναι *το να μάθει στους μαθητές τον τρόπο να μαθαίνουν καλύτερα*. Η μέθοδος *project* ενισχύει τη διάθεση των μαθητών για εργασία, αλληλεγγύη, αλληλοκατανόηση και επίλυση των προβλημάτων ζωής. Πρέπει να σημειωθεί ότι διαφέρει από την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας, καθώς η δεύτερη απαντά μόνο στο *πώς* θα διδαχθεί ένα γνωστικό αντικείμενο. Στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο η ύλη καθορίζεται από το αναλυτικό πρόγραμμα ή στην καλύτερη περίπτωση από το δάσκαλο, ενώ στη μέθοδο *project*, αντίθετα, το *τι* και το *πώς* συνυπάρχουν. Οι μαθητές θα είναι αυτοί που θα αποφασίσουν με ποιο θέμα θα ασχοληθούν και θα προγραμματίσουν τα βήματα της έρευνάς τους.

Υπό την έννοια αυτή η μέθοδος *project* είναι κάτι διαφορετικό από τη διδασκαλία με ομάδες εργασίας και παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα ιδιαίτερα για τις πολυπολιτισμικές τάξεις, καθώς βοηθάει όλους τους μαθητές να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους, να αναπτύξουν εσωτερικά

κίνητρα μάθησης και να έχουν τον πρώτο λόγο στην κάλυψη των αναγκών τους. Τα βασικά στάδια της μεθόδου project μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- α) *Καθορισμός του θέματος και προσδιορισμός του στόχου*: το θέμα που θα επεξεργαστεί η κάθε τάξη/ομάδα θα προκύψει από τα ενδιαφέροντα, τις γνώσεις, τις εμπειρίες, αλλά και τα καθημερινά προβλήματα των μαθητών. Οι μαθητές με τη θύελλα ιδεών (brainstorming) μπορούν να εκφράσουν ελεύθερα τις ιδέες τους, τις σκέψεις τους και να διατυπώσουν προτάσεις. Έπειτα όλη η ομάδα θα κρίνει τις απόψεις που διατυπώθηκαν και θα επιλέξει το θέμα που ενδιαφέρει τους περισσότερους μαθητές. Στο στάδιο αυτό θα καθοριστούν και οι στόχοι εργασίας και θα διαμορφωθεί το πλαίσιο δράσης των μαθητών, έπειτα από συζήτηση.
- β) *Επιλογή ενός συντονιστή*: το ρόλο του συντονιστή θα αναλάβει ένας μαθητής από κάθε ομάδα, ευθύνη του οποίου θα είναι να διασφαλίσει το φιλικό κλίμα μεταξύ των μελών της ομάδας, να συντονίζει τις υποομάδες και να τους βοηθήσει να τηρήσουν το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του project κ.ά.
- γ) *Δραστηριοποίηση των μαθητών*: οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες με βάση τα ενδιαφέροντά τους ή/και τις διαπροσωπικές τους σχέσεις και κατανέμονται οι δραστηριότητές τους. Όλοι οι μαθητές πρέπει να καταλάβουν ότι η επιτυχής ολοκλήρωση του project αποτελεί συλλογική ευθύνη όλων των μελών της ομάδας.
- δ) *Συγκέντρωση και ταξινόμηση του υλικού*: Σε αυτή τη φάση είναι σημαντικό οι μαθητές να μάθουν πώς να μαθαίνουν. Η κάθε ομάδα οργανώνει τις κινήσεις της. Ορίζει τους τρόπους με τους οποίους θα συγκεντρώσει το υλικό της, τις πηγές που θα χρησιμοποιήσει, τα μέρη που θα τις αναζητήσει, τον τρόπο παρουσιάσής τους, τα εργαλεία που θα χρησιμοποιήσει. Οι μαθητές μπορούν ελεύθερα να δραστηριοποιηθούν, να εκφράσουν τις απόψεις τους, να προτείνουν λύσεις. Από το υλικό που θα συγκεντρωθεί πρέπει να γίνει επιλογή των στοιχείων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και να γίνει η σύνθεσή του.
- ε) *Διαλέγματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης*: η διάρκεια αυτών των διαλειμμάτων ποικίλλει ανάλογα με το θέμα του project. Είναι ένα πολύ σημαντικό στάδιο, καθώς οι ομάδες παρουσιάζουν το υλικό που έχουν συγκεντρώσει και μπορούν να εκφράσουν τις απορίες τους ή τις δυσκολίες που έχουν συναντήσει, να εντοπιστούν τυχόν λάθη, να ανταλλάξουν πληροφορίες και να λάβουν ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό.
- στ) *Υλοποίηση του project*: με την ολοκλήρωση του project παρουσιάζονται οι εργασίες των μαθητών και συζητούνται τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. Ο εκπαιδευτικός, πριν εφαρμόσει τη μέθοδο project, θα πρέπει να ενημερώσει τους μαθητές του για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εφαρμοστεί η συγκεκριμένη μέθοδος διδασκαλίας και να εξηγήσει με σαφήνεια τα στάδια εργασίας. Η ενημέρωση των μαθητών μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους και με τελικό στόχο τη διέγερση του ενδιαφέροντός τους και την παρότρυνσή τους να συμμετάσχουν στην εφαρμογή αυτής της μεθόδου.

4.1.5. Διδασκαλία με τη χρήση νέων τεχνολογιών

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο το οποίο μπορεί να αναβαθμίσει την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα τα λογισμικά, το διαδίκτυο, η επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων επιτρέπουν το *άνοιγμα του σχολείου στο εγγύς και μακρινό περιβάλλον* και την καλύτερη διαχείριση του χρόνου και του χώρου που λαμβάνει χώρα η εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο συνδυασμός κειμένου, εικόνας και ήχου δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να προσεγγίσει και να επεξεργαστεί σύνθετες πληροφορίες, ενώ καθιστά την εκπαιδευτική διαδικασία ελκυστική, προσφέροντας κίνητρα για μάθηση, ακόμα και στους μαθητές με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Οι πολλαπλές δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες μπορούν να εισάγουν τους μαθητές σε δραστηριότητες διερεύνησης του κόσμου και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης. Η ενδοσχολική και εξωσχολική επικοινωνία ενθαρρύνεται και προσφέρονται ποικίλες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης σε ανοικτά μαθησιακά περιβάλλοντα, τα οποία φαίνεται ότι υποστηρίζουν την καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως η συνεργασία, η αναζήτηση πληροφοριών, η αμφισβήτηση, η ανακάλυψη, η συμβολική έκφραση. Η εύκολη πρόσβαση σε πηγές πληροφοριών (π.χ. μέσω του διαδικτύου) μετατρέπουν τους μαθητές σε αυτενεργά υποκείμενα, τα οποία πειραματίζονται, ανακαλύπτουν

και κατασκευάζουν μόνοι τους την προσωπική τους γνώση και εφαρμόζουν άμεσα τις γνώσεις που απέκτησαν. Για το λόγο αυτό οι νέες τεχνολογίες, και δη οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, αποτελούν ένα σημαντικό μέσο έκφρασης, αλλά και ανατροφοδότησης των μαθητών.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο ρόλος του εκπαιδευτικού μεταβάλλεται, καθώς αποκτά την ευθύνη για τη σωστή επιλογή και οργάνωση των προγραμμάτων που θα χρησιμοποιηθούν, την καθοδήγηση και την υποστήριξη των μαθητών κ.ά. Με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών ο εκπαιδευτικός μπορεί, εντοπίζοντας τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή, να βρει τα κατάλληλα μονοπάτια αναζήτησης της γνώσης και να οδηγήσει τους μαθητές του στην κατάκτησή της.

4.1.6. Δραματοποίηση

Η δραματοποίηση αποτελεί μια σημαντική μέθοδο διδασκαλίας που απαντά στα συναισθηματικά, επικοινωνιακά και κοινωνικά προβλήματα όλων των μαθητών και κυρίως αυτών που εμφανίζουν διαφορές όσον αφορά τις πολιτισμικές τους καταβολές. Με αφετηρία την αρχή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για ισότιμη αξιοποίηση των πολιτισμικών κεφαλαίων των μαθητών, οι δραστηριότητες δραματοποίησης μπορεί να αποτελέσουν την αφόρμηση για να «ακουστούν» όλες οι φωνές μέσα στη σχολική τάξη. Μέσα από ένα βίωμα επιδιώκεται η καλύτερη κατανόηση μιας κατάστασης και οι προεκτάσεις αυτής. Η δραματοποίηση μπορεί να ξεκινήσει από ένα κείμενο, το οποίο θα επιλεγεί με λογοτεχνικά και παιδαγωγικά κριτήρια ή από ένα βίωμα των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός θα χωρίσει σε σκηνικές ενότητες το κείμενο και θα διανείμει τους ρόλους. Η προσαρμογή του περιβάλλοντος της τάξης, η δημιουργία της κατάλληλης ατμόσφαιρας και η ανεύρεση των κατάλληλων υλικών θα βοηθήσουν στην επιτυχή διεξαγωγή της δραστηριότητας.

Η δραματοποίηση αποτελεί ακόμα ένα μέσο επικοινωνίας, που ενισχύει την επαφή και τη συνεργασία των μαθητών. Με τη συμμετοχή της τάξης σε δραστηριότητες δραματοποίησης, οι μαθητές μαθαίνουν να δημιουργούν, να εκφράζονται, να γνωρίζουν το «άλλο», να ευαισθητοποιούνται για κοινωνικά θέματα, να δημιουργούν υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις. Επιπλέον, μέσω της άσκησης, βελτιώνουν το λεξιλόγιό τους και την προφορική έκφραση και αποκτούν νέες γνώσεις. Τέλος, μαθαίνουν το σώμα και τον εαυτό τους, αναπτύσσονται αισθητικά, καλλιεργούν τη φαντασία τους και μαθαίνουν να εκφράζονται.

4.2. Πρακτικές εφαρμογές

4.2.1. Η αρχή της διαθεματικής προσέγγισης στη διδασκαλία

«Πολλοί λαοί έχουν μύθους που εξηγούν πώς βρήκαν οι άνθρωποι τη φωτιά. Οι αρχαίοι Έλληνες, για παράδειγμα, πίστευαν ότι ο Προμηθέας έκλεψε τη φωτιά από τους θεούς και την έδωσε στους ανθρώπους. Στην πατρίδα σου έχετε καμιά ιστορία για τη φωτιά; Μπορείς να την πεις με λίγα λόγια;»

(Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά, τεύχος 1, σελίδα 80)

Η δημιουργία της φωτιάς είναι ένα φαινόμενο, που έχει εμπνεύσει πλήθος μύθων, θρύλων και παραμυθιών σε παγκόσμιο επίπεδο. Παράλληλα αποτελεί κύριο θεματικό άξονα των θετικών επιστημών. Έτσι, η έννοια της φωτιάς αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο μπορεί να εξεταστεί από διάφορες γνωστικές περιοχές: τη φυσική, τη χημεία, τη φιλοσοφία, την ιστορία, τη λογοτεχνία (πώς αναπαρίσταται λόγου χάρη η φωτιά σε διάφορα λογοτεχνικά κείμενα), τη γλώσσα (η έννοια της φωτιάς σε γλωσσικές χρήσεις-μεταφορά, παρομοίωση, αλληγορία κτλ.), την αρχαιολογία (αναπαράσταση της φωτιάς σε πίνακες ή αρχαιολογικά εκθέματα), τη μουσική κτλ. Οι μαθητές μπορούν να συλλέξουν, να οργανώσουν και να επεξεργαστούν στοιχεία και δεδομένα από όλα τα προαναφερθέντα πεδία και από όλες τις χώρες και να επεξεργαστούν το θέμα της φωτιάς πολυπρισματικά.

4.2.2. Αυτενέργεια, εποπτεία και βιωματική μάθηση ως διδακτικές αρχές

«Ο Μπόρις θυμάται το ρώσικο χειμώνα. Αυτό που του λείπει εδώ στην Ελλάδα, ιδιαίτερα τα Χριστούγεννα, είναι ο κρύος χειμώνας και το κατάλευκο χιόνι. Εδώ στην Ελλάδα σπάνια πέφτει χιόνι, αλλά και όταν πέφτει, λιώνει αμέσως. Ενώ στη χώρα του, στη Ρωσία, το χιόνι είναι μπόλικο και κρατάει όλο το χειμώνα. Τότε, σχεδόν όλο το χειμώνα, παίζανε χιονοπόλεμο, κάνανε σκι, πατινάζ και ένα σωρό άλλα χειμερινά παιχνίδια.»

(Παρελθόν, ρήματα σε -ω, σελίδα 32)

Το προαναφερθέν απόσπασμα αφορά την εξιστόρηση των εμπειριών ενός παιδιού από τη Ρωσία, του Μπόρις. Με αφορμή το παραπάνω παράδειγμα όλοι οι μαθητές, και κυρίως αυτοί που προέρχονται από άλλες χώρες, μπορούν να παραθέσουν τα προσωπικά τους βιώματα, συζητώντας για το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες των χωρών προέλευσής τους, για τα παιχνίδια και τις εμπειρίες τους κατά τη διάρκεια των τεσσάρων εποχών κ.ά. Για παράδειγμα, ένα παιδί που προέρχεται από μια βόρεια χώρα μπορεί να μιλήσει για τις εργασίες των ανθρώπων στη χώρα του κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Επίσης, τα παιδιά μπορούν να παρουσιάσουν στην τάξη φωτογραφίες ή δελτία καιρού από τη χώρα τους, έτσι ώστε το μάθημα να γίνει πιο ενδιαφέρον. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές αξιοποιούν τα βιώματά τους, συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία μάθησης, βρίσκουν νόημα στις πληροφορίες που συλλέγουν και κατασκευάζουν μόνοι τους τη γνώση. Απώτερος στόχος είναι η προαγωγή της γνώσης και της αυτονομίας του μαθητή και η σύνδεση του σχολείου με την πραγματική ζωή.

4.2.3. Ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας

«Η Άρτεμη ήταν κόρη του Δία και διδυμη αδελφή του Απόλλωνα. Ήταν η θεά του κυνηγιού και της φύσης. Με το τόξο και τις σαίτες της ήταν λίγο άγρια. Ο Απόλλωνας, με τη χρυσή λύρα, ήταν ο θεός του φωτός και της μουσικής. Ήταν ο πιο ωραίος από όλους τους θεούς, το σύμβολο της ομορφιάς και της αρμονίας»

(Παρελθόν, ρήματα σε -ω, σελ. 65)

Με αφορμή το μικρό αυτό απόσπασμα σχετικά με την παρουσίαση δύο θεοτήτων της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας, της Άρτεμης και του Απόλλωνα, οι μαθητές μπορούν να χωριστούν σε δώδεκα ομάδες και να διερευνήσουν τα χαρακτηριστικά, τα σύμβολα εξουσίας και τις ιδιότητες των δώδεκα θεών του Ολύμπου, ώστε να εξοικειωθούν με την ελληνική μυθολογία. Επίσης, μπορούν να χωριστούν σε ομάδες και η κάθε ομάδα να παρουσιάσει θεότητες που λατρεύονταν ή λατρεύονται σε διάφορες χώρες (π.χ. στην Αλβανία, Πολωνία, Αίγυπτο) ή να αναλάβουν το παίξιμο ρόλων, με απώτερο στόχο την καλλιέργεια της συνεργασίας, της αλληλοβοήθειας και της αλληλεγγύης μεταξύ τους. Για τη συγκρότηση αυτών των ομάδων μπορεί να εφαρμοστεί και το κοινωνιομετρικό τεστ, μέθοδος που μπορεί να αναδείξει τις πραγματικές σχέσεις ανάμεσα στους γηγενείς και αλλοδαπούς μαθητές, καθώς επίσης και τα κριτήρια επιλογής των συνεργατών από τους μαθητές.

4.2.4. Μέθοδος project (σχέδια εργασίας)

«Η Αθηνά προστάτευε την πόλη της αρχαίας Αθήνας, για αυτό οι Αθηναίοι είχαν βάλει ένα μεγάλο άγαλμα της θεάς μέσα στον Παρθενώνα, στην Ακρόπολη. Μπορείς να βρεις στο βιβλίο της Ιστορίας για το άγαλμα αυτό; Όπως βλέπεις το άγαλμα, κάτω δεξιά, κοντά στην ασπίδα, υπάρχει ένα φίδι. Λένε πως το όνομα του φιδιού ήταν Εριχθόνιος και πως ήταν προστάτης του θεού. Σήμερα, σε αρκετά μέρη του κόσμου, όπως στην Αλβανία αλλά και στην Ελλάδα, υπάρχουν χωριά όπου οι άνθρωποι πιστεύουν ότι υπάρχει ένα φιδάκι που προστατεύει το σπίτι. Για ρώτα κάποιον μεγάλο από την οικογένειά σου τι πίστευε παλιά ο κόσμος για αυτό. Μπορείς να σκεφτείς σε τι μπορούσε ένα φιδάκι να είναι χρήσιμο για το σπίτι;»

(Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά, τεύχος 2, σελίδα 90)

«Σε πολλές χώρες η μαύρη γάτα είναι γρουσουζιά. Στη χώρα σου τι γνώμη έχουν οι άνθρωποι για τις γάτες; Τι άλλο πιστεύουν πως είναι γρουσουζιά;»

(Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά, τεύχος 2, σελίδα 10)

Και τα δύο αυτά αποσπάσματα αναφέρονται σε μύθους και προκαταλήψεις τόσο σε παλαιότερους, όσο και σε νεότερους χρόνους, καθώς είναι θέματα που ανέκαθεν απασχολούσαν τους ανθρώπους. Συνεπώς, με αφορμή αυτή τη θεματική, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ένα σχέδιο εργασίας (project) από τους μαθητές, μέσω του οποίου θα διερευνηθούν οι διάφορες προκαταλήψεις και οι μύθοι στις χώρες προέλευσης των αλλοδαπών μαθητών. Οι μαθητές, στο πλαίσιο του σχεδίου εργασίας, θα μπορούσαν να πάρουν συνεντεύξεις από τους γονείς τους ή από συγγενείς τους, να συμβουλευτούν βιβλία ή εγχειρίδια στις γλώσσες τους κτλ. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού θα είναι καθοδηγητικός, ενώ το project μπορεί να συμπληρωθεί με το παίξιμο ρόλων, όπου οι μαθητές θα αναλάβουν διάφορους ρόλους, που θα τους βοηθήσει να ενισχύσουν το αίσθημα της υπευθυνότητας και της δεξιάτητας της οργάνωσης, του ομαδικού πνεύματος και της επικοινωνιακής ικανότητας. Στο τέλος, θα παρουσιαστούν οι εργασίες τους και θα μπορέσουν να γνωρίσουν με αυτόν τον τρόπο τις συνήθειες και τα διάφορα στοιχεία της κουλτούρας άλλων χωρών, ενώ παράλληλα θα έρθουν κοντά με το «διαφορετικό», όπου θα αναδειχθούν οι διαφορές, αλλά και οι ομοιότητες.

4.2.5. Διδασκαλία με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών

«Ο ήλιος και το νερό»

Ο Ήλιος έμενε με τη γυναίκα του, τη Σελήνη. Το Νερό ζούσε με τη γυναίκα του τη Θάλασσα και τους συγγενείς της, τα Κύματα και τα Ψάρια. Πολύ συχνά πήγαινε ο Ήλιος να δει τι γίνεται ο φίλος του το Νερό. Μα το Νερό ποτέ δεν πήγαινε στο σπίτι του Ήλιου.

-Γιατί, στ' αλήθεια, δεν έρχεσαι και συ καμιά φορά στο σπίτι μου; Ρώτησε ο Ήλιος μια μέρα.

-Α, δε γίνεται, απάντησε το Νερό. Εγώ μονάχος μου πουθενά δεν πηγαίνω. Αν ερχόμουν, θα έπρεπε να πάρω μαζί και τους συγγενείς μου.

-Άκου λόγος! Είπε λίγο θυμωμένος ο Ήλιος. Και βέβαια να τους πάρεις. Χαρά μεγάλη θα είναι για μένα και τη γυναίκα μου να σας περιποιηθούμε όλους.

-Ούτε αυτό γίνεται, κούνησε το κεφάλι λυπημένα το Νερό. Είμαστε τόσοι πολλοί, που δεν θα χωρέσουμε. Έτσι και έρθουμε, η γυναίκα σου και συ θα πρέπει να φύγετε από το σπίτι.

-Και για αυτό στεναχωριέσαι; γέλασε ο Ήλιος. Θα χτίσω τότε ένα σπίτι πολύ μεγάλο. Θα χτίσω αμέσως ένα παλάτι, από χρυσάφι. Έχω αρκετό.

-Χτίσε, μα να το ξέρεις: Τεράστιο πρέπει να είναι για να χωρίσουμε.

-Μη σε νοιάζει, μη σε νοιάζει! Γέλασε πάλι ο Ήλιος κι έφυγε βιαστικά. Γύρισε πίσω, μίλησε στην κυρά του τη Σελήνη για το μεγάλο το σπίτι και εκείνη συμφώνησε. Έβαλε τότε κι ο Ήλιος όλο του το χρυσάφι και σε λίγο καιρό ένα πολύ μεγάλο, ονειρεμένο παλάτι-το καινούριο τους σπίτι-ήταν έτοιμο να δεχτεί το Νερό και τους συγγενείς του.

-Είσαι σίγουρος πως είναι αρκετά μεγάλο; ρώτησε το Νερό που δεν τον πίστευε, όταν πήγε ο Ήλιος να το προσκαλέσει. Είσαι σίγουρος πως θα χωρέσουμε όλοι;

-Και βέβαια είναι μεγάλο, απάντησε ο Ήλιος περήφανα, και βέβαια θα χωρέσετε όλοι.

Ξεκίνησε λοιπόν το Νερό με τη γυναίκα του και το συγγενολόι, έφτασε μπροστά στο τεράστιο παλάτι και, πριν να μπει, ρώτησε τον Ήλιο:

-Και αν σας πέσει μικρό και σου κάνουμε καμιά ζημιά; Αν στο τέλος δεν έχετε πού να σταθείτε κι εσύ και η κυρά-Σελήνη;

-Μπες και μη σε νοιάζει, ξανάπε ο Ήλιος, που τον είχε πιάσει το φιλότιμο. Το παλάτι μου το έχτισα για χατίρι σου. Τι να κάνει και το Νερό, μπήκε στο παλάτι και αμέσως πλημμύρισε το υπόγειο και όλο το πρώτο πάτωμα.

Τρομαγμένος τότε ο Ήλιος, άρπαξε τη Σελήνη κι ανέβηκαν βιαστικά στο παραπάνω, για να μη βραχούν.

-Είσαι σίγουρος πως θα χωρέσουμε όλοι; Φώναξε πίσω του άλλη μια φορά το Νερό.

-Και βέβαια θα χωρέσετε, απάντησε ο Ήλιος, που δεν έλεγε να το βάλει κάτω.

Προχώρησε τότε το Νερό περισσότερο, για να μπουν πίσω του και οι άλλοι. Και σε λίγο ολόκληρο το παλάτι πλημμύρισε ως επάνω. Ζημιά μεγάλη έπαθε του Ήλιου το σπιτικό. Τίποτα δεν έμεινε όρθιο. Και το νερό κόντευε να αγγίξει τη στέγη. Εκεί, στη στέγη πάνω, βρισκόταν τώρα ο νοικοκύρης με τη γυναίκα του. -Είσαι σίγουρος ακόμα πως μας θέλεις; Του φώναξε από κάτω, για τελευταία φορά, το Νερό.

Κι ο Ήλιος, για να μη ρεζιλευτεί, όχι δεν είπε πάλι.

-Είμαι σίγουρος, απάντησε.

Έτσι το Νερό προχώρησε κι άλλο, έπειτα κι άλλο και σιγά σιγά σκέπασε και τη στέγη. Ο Ήλιος - τι να κάνει;- πήρε τη γυναίκα του και ανέβηκε στον ουρανό ψηλά, για να μην πνιγεί. Έτσι έγινε κι έφυγαν από τη γη ο Ήλιος και η Σελήνη. Έτσι πήγαν και οι δύο στον ουρανό.»

Στη δική σου χώρα έχετε καμιά ιστορία για τον ήλιο και το νερό;»

(Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά, τεύχος 2, σελίδες 33-36)

Η φανταστική αυτή ιστορία μιλά για τα στοιχεία του νερού και του ήλιου, στοιχεία της φύσης που ανέκαθεν απασχολούσαν τους ανθρώπους. Στο τέλος της ιστορίας ο συγγραφέας κινητοποιεί τους μαθητές να παρουσιάσουν παρόμοιες ιστορίες από τις χώρες τους. Με αφορμή την ερώτηση αυτή, οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο για να αναζητήσουν σχετικές ιστορίες και πληροφορίες. Επίσης, μπορούν να καταφύγουν σε ηλεκτρονικές πηγές, προκειμένου να βρουν αντίστοιχες φιλοσοφικές θεωρίες για τα στοιχεία αυτά της φύσης (για παράδειγμα από τον Ηράκλειτο, τον Παρμενίδη κτλ.). Επιπρόσθετα, οι μαθητές μπορούν να προβάλουν ντοκιμαντέρ, κατά τη διάρκεια του μαθήματος, σχετικά με το παραπάνω θέμα ή να οργανώσουν εκδρομές σε μέρη όπου χρησιμοποιούνται εναλλακτικές μορφές ενέργειας, π.χ. σε υδροηλεκτρικό εργοστάσιο και να βιντεοσκοπήσουν την επίσκεψή τους. Τέλος, αν συνδεθεί η χρήση των μορφών αυτών ενέργειας με το τεχνολογικό επίπεδο μιας χώρας, οι μαθητές μπορούν να αναλάβουν την παρουσίαση αντίστοιχων εργοστασίων στη χώρα τους.

4.2.6. Δραματοποίηση

«Οι σειρήνες ήταν μισές γυναίκες και μισές πουλιά, πλάσματα που τραγουδούσαν μαγευτικά. Οι ταξιδιώτες που περνούσαν με τα πλοία τους μαγεύονταν από το τραγούδι και το πλοίο τους παρασυρόταν από τα κύματα και τσακίζονταν πάνω στα βράχια. Οι άτυχοι ναύτες καταβροχθίζονταν από τα τέρατα. Ο Οδυσσεάς όμως, όταν περνούσε από κει, διέταξε τους ναύτες του να βουλώσουν τα αφτιά τους με κεριά για να μην ακούν το τραγούδι. Ο ίδιος ο Οδυσσεάς δεν έβαλε στα αυτιά του κεριά αλλά διέταξε να τον δέσουν στο κατάρτι του πλοίου για να μην μπορεί να φύγει. Καθώς οι σύντροφοί του αγωνίζονταν να προσπεράσουν τις επικίνδυνες σειρήνες, εκείνος, όρθιος στο κατάρτι βασανίζονταν, γιατί το τραγούδι των σειρήνων τον καλούσε κοντά τους. Αν δεν ήταν γερά δεμένος στο κατάρτι, σίγουρα δε θα κρατιόταν, θα πήγαινε κοντά τους.

(Παρελθόν, ρήματα σε -μαι, σελ. 34)

Με αφορμή το παραπάνω απόσπασμα, στο οποίο περιγράφεται η περιπέτεια του Οδυσσέα και των συντρόφων του, καθώς περνούσαν από το νησί των Σειρήνων, οι μαθητές μπορούν να ξεκινήσουν μια δραστηριότητα δραματοποίησης με κύριο στόχο την κατανόηση του πόθου του Οδυσσέα και των συντρόφων του να επιστρέψουν στην πατρίδα τους, τις δυσκολίες που παρουσιάζονται στο ταξίδι της επιστροφής και τη δύναμη που ασκεί πάνω τους ο νόστος. Οι μαθητές μπορούν να αναλάβουν διαδοχικά το ρόλο του Οδυσσέα, των συντρόφων και των Σειρήνων και να παρουσιάσουν διαφορετικές εκδοχές της ιστορίας.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει προεκτάσεις και στην ζωή των μαθητών και μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα, ώστε όλοι οι μαθητές να μεταφέρουν στην τάξη ανάλογες εμπειρίες. Μέσα από τη δραματοποίηση προσωπικών εμπειριών, όλοι οι μαθητές θα κατανοήσουν τις δυσκολίες και τα εμπόδια που καλούνται να ξεπεράσουν οι μετανάστες στο ταξίδι τους προς μια νέα πατρίδα.

Μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιήσουν τα στοιχεία που τους δίνει η συγκεκριμένη ιστορία, προκειμένου να σκιαγραφήσουν τη φιγούρα του Οδυσσέα ως αντιπροσωπευτικό συμβόλου ξενιτεμένου.

